

**Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Кафедра професійної освіти та комп'ютерних технологій**

Науковий пошук в інформаційну епоху

Збірник студентських наукових праць

Випуск 1

**Глухів
2015**

УДК 378.937

Затверджено на засіданні Вченої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, протокол №8 від 25.03.2015 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Стешенко В.В.

Заступник головного редактора: Базурін В.М.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Зінченко В.П.

Лівінський О.М.

Хоменко О.Г.

Бондаренко М.І.

Васенок Т.М.

Толмачов В.С.

Шевель Б.О.

Базурін В.М. – відповідальний секретар

I Інформаційний дискурс в освіті: Збірник студентських наукових праць / За ред. В.В. Стешенка, В.М. Базуріна. – Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2015. – Вип. 1. – 56 с.

У збірнику представлено результати дослідної роботи за актуальними напрямками психолого-педагогічних наук студентів-дипломників, членів проблемних груп та наукових гуртків Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

УДК 378.937

УДК 37.013.42:364.272:379.8

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛАКТИКИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Банна О.В.

olenabanna@gmail.ru

Науковий керівник: Корніснко Т.М., кандидат педагогічних наук,
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра
Довженка, м. Глухів, Україна

medtannik@mail.ru

Анотація. В статті розглядається проблема удосконалення соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки серед учнівської молоді.

Ключові слова: адиктивна поведінка; соціально-педагогічна профілактика; засоби профілактики; шкідливі звички; учнівська молодь.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Знецінення людських та духовних благ, безпосередніх контактів, постійні міжособистісні конфлікти, різке соціальне розшарування сімей, відсутність внутрішньої мотивації до навчання, невірноваженість психоемоційного фону виховання призводять до порушення соціальної адаптації та соціалізації особистості, яке характеризується зловживанням однією або кількома психоактивними речовинами.

Особливо вразливими щодо формування адиктивної поведінки є учнівська молодь. Це зумовлене тим, що молодь втрачає соціальні орієнтири, намагається дистанціюватися від реальності, отримувати лише матеріальні цінності, виявляє страх перед майбутнім. Несвоєчасне вирішення психологічних та освітньо-виховних проблем призводить до загострення питань правового змісту.

Для подолання такої складної проблеми як адиктивна поведінка учнівської молоді, необхідно систематично вивчити соціальні, біологічні та психологічні причини шкідливих звичок, розробити та впровадити систему профілактичних заходів спрямованих на протидію умовам і основним чинникам адиктивної поведінки, оскільки мова йде не про здоров'я і добробут окремих особистостей, а про здоров'я нації у цілому, яке не може почуватися у безпеці, якщо не знайде ефективного механізму попередження шкідливих звичок.

Аналіз досліджень. Вивчення проблеми адиктивної поведінки серед підлітків активно проводиться в різних наукових аспектах: медичному (Кулаков С.А., Лічко А.Є., Битенский В.С., Білогуров С.Б.); психологічному (Березін С.В., Яковлєва Є.Л., Христофорова М.І., Шипіцина Л.М., Шереги Ф.Е., Ареф'єва А.Л.); соціологічному (Осипов Г., Сорокін П.); соціально-педагогічному (Безпалько О., Капська А., Карпенко О.).

Мета статті полягає у розкритті питань профілактики адиктивної поведінки серед учнівської молоді.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вживання психоактивних речовин (далі – ПАР) неповнолітніми в Україні набуло значного поширення та являє серйозну небезпеку для подальшого розвитку нашого суспільства, тому профілактика цього явища належить до найбільш пріоритетних соціально-педагогічних проблем [1].

Розповсюдження шкідливих звичок у дитячому та молодіжному середовищі негативно відображається на особистості: ускладнює якісне навчання, спортивну та трудову діяльність, деформує психіку, порушує соціальні зв'язки, знижує загальний інтелектуальний та духовний рівень [2].

За даними опитування, проведеного у 2013 році Центром здорового способу життя Державного інституту розвитку сім'ї та молоді, питома вага таких чинників ризику для здоров'я, як куріння, вживання алкоголю та вживання наркотиків для людей у віці від 10 до 22 років складають разом 44% [3].

За даними Луганського обласного наркологічного диспансеру, тільки за I квартал 2012 року на диспансерному та профілактичному обліку з діагнозами «наркоманія» та «токсикоманія» знаходилось більше 400 дітей у віці до 17 років [3].

У 1996 році Національна програма «Діти України» констатувала, що серед підлітків та молоді поширюється куріння, алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, венеричні захворювання, посилюється загроза епідемії СНІДу.

На жаль, через багато років ситуація в країні не змінилась. Міжгалузева Комплексна Програма «Здоров'я нації» на 2013-2020 роки відзначає неефективність державної політики щодо формування здорового способу життя, де профілактика вживання ПАР - це один з напрямків [4].

Аналіз психолого-педагогічної та соціальної літератури дозволяє визначити чинники, що сприяють виникненню адиктивної поведінки: неспроможність у навчанні (27%), алкоголізм батька (22%), жорстоке поводження з підлітком у сім'ї (19 %), постійні конфлікти між батьками (17%), емоційне відчуження з боку матері (17%) [4].

Наукова дефініція «адикція» у енциклопедії для фахівців соціальної сфери трактується як «прагнення покластися на когось чи щось з метою отримання задоволення або адаптації, залежність від деяких предметів, речовин чи видів діяльності» [5].

Термін «адиктивна поведінка» ввів у науковий обіг В.Міллер для визначення зловживання різними речовинами, які змінюють психічний стан, включаючи алкоголь, наркотики й тютюн, до того як від них сформується фізична залежність. Суттєвий внесок у вивчення адиктивної поведінки внесли зарубіжні (Р. Браун, С. Сандервірт) та російські (О. Личко, А. Єгоров, Є. Змановська, А. Худяков) науковці. В Україні питання адиктивної

поведінки активно вивчаються Н. Максимовою, С. Толстоуховою, Г.Золотовою та ін. Основні теоретичні та методологічні напрямки покращення соціально - педагогічної роботи в навчальних закладах щодо роботи з профілактики та корекції адиктивної поведінки відображені в наукових доробках Є. Аверіної, С. Болтівець, О. Киричук та ін. [5].

Сьогодні є чимало підходів до класифікації адиктивної поведінки. Ми поділяємо у цьому аспекті погляди Є. Змановської, яка виокремлює такі форми адиктивної поведінки:

- 1)хімічна залежність (куріння, алкоголь, залежність від ліків, наркоманія, токсикоманія);
- 2)порушення харчової поведінки (переїдання, голодування);
- 3)гемблінг (ігрова залежність від азартних ігор, комп'ютерна залежність);
- 4)сексуальні адикції (зоофілія, фетишизм, пігмаліонізм, трансвестизм, ексгібіціонізм, вуайєризм, некрофілія, садомазохізм);
- 5)релігійна деструктивна поведінка (релігійний фанатизм, залученість до секти) [3].

Зазначимо, що серед названих форм адиктивної поведінки у підлітковому віці найбільш характерними є саме хімічна залежність (куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин).

Звернувшись до багатьох соціально – педагогічних джерел, можна виокремити основні причини поширення проявів адитивної поведінки, а саме:

- 1) відсутність у частини дітей та підлітків основ світогляду здорового способу життя;
- 2) проблеми у міжособистісному спілкуванні серед підлітків;
- 3) низький рівень сформованості адаптації до умов начального закладу;
- 4) відсутність внутрішніх мотивів навчання;
- 5) низький рівень самооцінки;
- 6) послаблення виховного впливу сім'ї та педагогічного впливу на їх свідомість і поведінку;
- 7) недоступні можливості займатися у вільний час тими видами діяльності, які могли би зацікавити підлітків;
- 8) легкої можливості придбання неповнолітніми тютюнових виробів, алкоголю, інших шкідливих речовин;
- 9) вплив масової реклами тютюну і алкоголю на свідомість підлітків і молоді та інші.

Більшість дослідників соціально-педагогічну профілактику визначають як діяльність, спрямовану на запобігання виникненню, поширенню чи загостренню проблем і негативних явищ у молодіжному середовищі. Таким чином метою соціально – педагогічної профілактики є

не лише попередження проблем і негативних явищ, а й створення умов для повноцінного функціонування суспільства та життєдіяльності окремих осіб.

Необхідно зазначити, що успішна соціалізація, адаптація та становлення особистості виникають не тільки за рахунок сприятливого сімейного мікроклімату, гарного навчання, активності в навчально-виховній діяльності, а також через цілеспрямованість та урізнобарвленість дозвіллевої діяльності учнівської молоді.

Аналіз практики роботи навчальних закладів щодо організації вільного часу учнівської молоді показав, що інколи вчителі, вихователі в дозвілєвій діяльності вихованців не дотримуються умов цієї системи, не враховують вікові, індивідуальні, статеві та інші особливості дітей та підлітків тощо. Відтак, діяльність учнів у вільний час хоча і є педагогічно контрольованою, проте не завжди є доцільною та корисною. Отже, за таких умов необхідно активно підвищувати рівень розвитку дозвіллевої сфери серед учнівської молоді.

Проаналізувавши науковий досвід вчителів і викладачів навчальних закладів I-II рівнів акредитації дозволяють виділити найбільш розповсюджені форми організації профілактики адиктивної поведінки серед учнівської молоді засобами дозвіллевої діяльності: лекторії, бесіди, дискусії, тренінгові заняття, рольові ігри, уроки валеології та охорони здоров'я, відео лекторії, тематичні виховні години, екскурсії, змагання, походи, проведення різноманітних свят, конкурсів та фестивалів і т.д.

З метою дослідження профілактичної роботи адиктивної поведінки серед учнів Реутинського професійного аграрного ліцею нами був розроблений соціально – педагогічний проект «Не вагайся, до активу приєднайся».

Метою проекту є визначення ефективних шляхів та обґрунтування системи заходів профілактики адиктивної поведінки серед учнів Реутинського професійного аграрного ліцею засобами дозвіллевої діяльності.

Тривалість проекту: вересень - квітень 2014-2015 року.

Проект складається з чотирьох основних етапів (підготовчий, організаційний, реалізаційний, заключний). Підготовчий етап (вересень 2014 р.) полягає у теоретичному аналізі проблеми поширення адиктивної поведінки серед учнівської молоді та проведенні діагностики на виявлення схильності учнів до шкідливих звичок.

Організаційний етап (вересень – жовтень 2014 р.) передбачає розробку плану проєктивних заходів. На реалізаційному етапі (жовтень - березень 2014-2015 р.) відбувається впровадження проекту в дію. Заключний етап (квітень 2015 р.) полягає в повторній діагностиці, аналізі

отриманих результатів, корекцію проекту та розповсюдження позитивного досвіду.

Оскільки метою першого етапу соціально – педагогічного проекту є теоретичний аналіз проблеми поширення адиктивної поведінки серед учнівської молоді та проведенні діагностики на виявлення схильності учнів до шкідливих звичок нами було проведено дослідження щодо виявлення рівня схильності молоді до шкідливих звичок серед учнів Реутинського професійного аграрного ліцею.

В опитуванні взяли участь учні, серед яких 50% дівчат та 50% хлопців. З метою виявлення рівня схильності учнів ліцею до шкідливих звичок було проведено такі авторські методики: «Анкета на наявність алкогольної залежності» та «Анкета на визначення тютюнової залежності».

Провівши діагностику на наявність шкідливих звичок серед учнів Реутинського професійного аграрного ліцею ми можемо зробити наступні висновки. За результатами методики «Анкета на наявність алкогольної залежності» бачимо, що 16,6% учнів знаходиться на високому рівні, 50% - на середньому та 33% на низькому рівні алкогольної залежності.

Підрахунки методики «Анкети на визначення тютюнової залежності» демонструють, що на низькому рівні знаходиться 33,3% учнів, на середньому – 50% і на високому рівні тютюнової залежності 16,7% осіб.

Отже, результати даних методик засвідчують домінування середнього рівня алкогольної та тютюнової залежності. А це означає, що необхідно активно та цілеспрямовано проводити профілактичну роботу по попередженню шкідливих звичок серед молоді ліцею.

3. ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, в ході нашої роботи ми з'ясували, що проблема адиктивної поведінки серед учнівської молоді є нагальною і потребує її якнайшвидшого вирішення. Практика дослідження показала домінування середнього рівня алкогольної та тютюнової залежності серед учнівської молоді ліцею, що свідчить про необхідність активної та цілеспрямованої профілактичної роботи з попередження шкідливих звичок.

Проаналізувавши велику кількість наукових джерел можна сказати, що профілактика адиктивної поведінки серед учнівської молоді буде ефективною лише в результаті систематичного, комплексного використання різних форм, методів, засобів дозвіллевої діяльності у поєднанні з цілеспрямованою роботою соціального педагога, спрямованою на створення умов для їхньої повноцінної життєдіяльності та самореалізації.

Подальші наші дослідження будуть спрямовані на розробку профілактичних рекомендацій та порад адресовані соціальному педагогу та батькам у роботі з підлітками схильними до адиктивної поведінки в умовах навчально-виховного закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анісімов Л. М. Профілактика пияцтва і наркоманії серед молоді /Л.М. Анісімов. – М. : Просвещение, 2006. – 45 с.
2. Бенюмов В. М. Шкода алкоголю, нікотину, наркотиків/В.М.Бенюмов ., О.Р.Костенко, К.М.Флоренсова – М. : Просвещение, 2003. – 123 с.
3. Генкова Л.Л. Чому це небезпечно / Л.Л.Генкова, Н.Б.Славков – М.: Просвещение, 2004. – 328 с.
4. Єнікеева Д.Д. Як попередити алкоголізм і наркоманію у підлітків: навч. посібник для студентів середніх і вищ. педагог. навч. закладів /Д.Д.Єнікеева – 2-е вид., Стереотип. – М. : Академія, 2006. – 144 с.
5. Ключінова П. Профілактика асоціальної поведінки підлітків/ П.Ключінова// Соціальна педагогіка. – 2006. – № 1. – С.61–70.

Вопросы организации профилактики аддиктивного поведения среди учащейся молодежи

Банная Елена Викторовна

olenabanna@gmail.ru

Научный руководитель: Корниенко Т.Н., кандидат педагогических наук, Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко, г. Глухов, Украина

medtannik@mail.ru

Аннотация. В статье рассматривается проблема совершенствования социально-педагогической профилактики аддиктивного поведения среди учащейся молодежи.

Ключевые слова: аддиктивное поведение; социально-педагогическая профилактика; средства профилактики; вредные привычки; учащаяся молодежь.

The issue of prevention of addictive behavior among students

Banna Olena

Student of 6 M - SP Group, Faculty of Education and Psychology

Glukhiv National Pedagogical University named after Olexander Dovzhenko,

m. Glukhiv, Ukraine

olenabanna@gmail.ru

Tatiana Kornienko, Candidate of Science

Glukhivskiy National Pedagogical University named after Olexander

Dovzhenko, m. Glukhiv, Ukraine

medtannik@mail.ru

Summary. This article describes ways to improve the social and educational prevention of addictive behavior among students diyalbnostile isure facilities.

Key words:addictive behavior; social and educational prevention; preventive measures; bad habits; students.

УДК 378.3

**Особистісно-орієнтований підхід у вивченні дисципліни
«Шкільний курс інформатики з методикою»**

Борисенко Т.В., Степанчук А.С.

Науковий керівник: доц.Базурін В.М.

Анотація: У статті розглянуто основні шляхи застосування особистісно-орієнтованого підходу у вивченні дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою»

Ключові слова: особистісно-орієнтований підхід, інформатика

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Актуальним для сьогодення є завдання освіти, спрямоване на формування основ інформаційної культури майбутнього учителя, достатніх для впевненого та ефективного використання сучасних інформаційних технологій у власній професійній діяльності, визначальну роль у вирішенні якого відіграє курс інформатики. Головне завдання суспільства і педагогіки – не підкоряти, не деформувати, а вчити особистість саморозвитку, самовдосконалення, вміння бути собою, завжди і у всьому робити свій свідомий вибір.

Формування професійних умінь майбутнього вчителя інформатики здійснюється у процесі вивчення низки дисциплін, у тому числі й шкільного курсу інформатики з методикою. Однак виникає проблема оптимального формулювання таких завдань для студентів, які сприятимуть розвитку в них професійно важливих якостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам професійної підготовки учителів, зокрема, учителів інформатики присвячені дослідження О. Абдулліної, А. Бойка, О. Глузмана, В. Гриньова, І. Зязюна, Л. Кондрашова, С. Корчинська, Н. Кузьміна, О. Пехоти, І. Підласого, В. Сластьоніна, Л. Спіріна, Н. Тализіна та ін.; професійно-методичну підготовку майбутніх учителів інформатики Т. Бороненка, М. Жалдака, Н. Морза, Т. Тихонова, М. Швецького та ін.

Питання методичної підготовки учителів інформатики знаходиться в центрі уваги таких науковців, як М.П.Лапчик, М.І.Рагуліна і Л.В.Смолін, В.І.Пугач і Т.В.Добудька, Н.І.Пака, Т.А.Яковлев, О.А.Кузнецова, Е.І.Кузнецова та ін. присвячені в основному аналізу концепцій шкільного курсу інформатики і не враховують необхідності розробки педагогічних технологій за умов варіативності змісту навчання.

Проте недостатню увагу у дослідженнях приділено питанням шляхів реалізації об'єктивно-орієнтованого підходу у вивченні дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою» студентами напряму підготовки «Технологічна освіта».

Мета статті. Метою статті є розкриття основних шляхів застосування об'єктивно-орієнтованого підходу в навчанні до вивчення дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою викладання».

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

2.1. Основні визначення теми

Особистісно-орієнтований підхід у навчанні – спрямоване на вирішення ключових проблем гуманізації загальної середньої освіти: підвищення престижу шкільної освіти; розвитку в учнів стійкого інтересу до пізнання, бажання та вміння самостійно вчитися; подолання труднощів, викликаних генетично та соціально обумовленими відмінностями в рівні розвитку дітей; формування основ базової культури особистості. [10]

Принцип індивідуалізації – це система засобів, яка сприяє усвідомленню студентом своїх сильних і слабких можливостей навчання, підтримці і розвитку самобутності з метою самостійного вибору власних, смислів навчання. Індивідуалізація сприяє розвитку самосвідомості, самостійності й відповідальності.[11]

Під принципом диференціації розуміють таку форму індивідуалізації, коли студенти, схожі за певними індивідуальними особливостями, об'єднуються в групи для окремого навчання. У педагогічній літературі є два терміни: "зовнішня диференціація" і "внутрішня диференціація". Терміном "зовнішня диференціація" позначають таку організацію навчального процесу, за якої для задоволення різнобічних інтересів, здібностей і нахилів учнів створюються спеціальні диференційовані класи, школи. Термін "внутрішня диференціація" застосовують до такої організації навчального процесу, за якої розвиток індивідуальності здійснюється в умовах роботи вчителів у звичайних класах. [11]

2.2. Складові професійно-методичної підготовки майбутніх вчителів інформатики

Професійно-методична підготовка вчителя інформатики – актуальна проблема сьогодення. Протиріччя, які поглибились в останні роки, між вимогами до підготовки учнів і студентів з інформатики і стихійно сформованими в конкретних навчальних закладах підходами до навчання інформатики породжують цілий ряд психолого-педагогічних і методичних проблем. Найбільш гостро щодо інформатики як навчального предмета постають питання стосовно:

- місця інформатики в змісті загальної освіти, співвідношення в курсі інформатики фундаментального і прикладного (технологічного) компонентів;

- методичних систем навчання інформатики в вищій школі і педагогічному вузі;

- змісту навчання інформатики, який дещо відстає від розвитку предметної галузі інформатика, в зв'язку з чим фактичний рівень підготовки студентів і вчителів не завжди відповідає вимогам сьогодення;
- розвитку матеріальної бази навчання інформатики, неоднорідності у забезпеченні навчальних закладів комп'ютерною технікою;
- реалізації між предметних зв'язків, інтегруючої ролі предмета інформатика розширення використання інформаційних технологій (включаючи комп'ютерні телекомунікації) у навчанні всіх предметів, можливо безпосередньо не пов'язаних з інформатикою й в управлінні освітою;
- розвитку комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання всіх навчальних предметів, зокрема математики, фізики, біології, географії, мов і т.д.

У процесі професійної підготовки вчителів інформатики виникає проблема постійної зміни змісту шкільного курсу інформатики відповідно до вимог сучасності. Знання, набуті студентом, часто застарівають ще до того, як він закінчує навчальний заклад.

Шкільний курс інформатики постійно змінюється, що вимагає внесення змін і до змісту дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою». Тому майбутній вчитель інформатики повинен уміти сам визначати стратегію самовдосконалення, уміти розробляти, обмірковувати, організувати, передбачати так, що його роль на уроці непомітна, а студенти творчо працюють, опановуючи навчальний матеріал. Мета роботи вчителя інформатики – передати своє захоплення предметом дітям, щоб вони полюбили інформатику.

Навчити майбутніх учителів інформатики самостійно готувати навчальний матеріал доцільно з використанням особистісно-орієнтованого підходу, який базується на принципах індивідуалізації та диференціації завдань. Отже, педагогічна підтримка використовується з метою допомогти студентам у вирішенні проблем: діагностично-пошукової, діяльнісної, рефлексивної. Звісно, вона не може замінити процес навчання - основний шлях одержання поколінням, що підрастає, соціального досвіду, створюваного людством протягом тисячоліть. У цьому випадку здійснюється індивідуальний підхід, суть якого полягає в управлінні розвитком студента, що базується на глибокому знанні рис його особистості і умов життя. Педагогіка індивідуального підходу передбачає пристосування форм і методів педагогічного впливу до індивідуальних особливостей студента з метою забезпечення запроєктованого рівня розвитку особистості.

Основними формами навчального процесу є практичне заняття, індивідуальна і самостійна робота студентів.

Індивідуалізація передбачає:

- 1) індивідуально орієнтовану допомогу студентам в усвідомленні власних потреб, інтересів, цілей навчання;
- 2) створення умов для вільної реалізації завданих природою здібностей і можливостей;
- 3) підтримку студента у творчому самовтіленні;
- 4) підтримку учня у рефлексії.

Застосовуючи принцип індивідуалізації до викладання дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою», ми вважаємо, що найбільшого ефекту від застосування можна досягти, якщо:

- 1) студенти будуть виконувати індивідуальні завдань у поза аудиторний час;
- 2) студенти будуть виконувати завдань до лабораторних робіт, які розподілено за варіантами;
- 3) відбудеться впровадження даних принципів у навчальний процес вищої школи.

Впровадити ці принципи у процес викладання дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою», на нашу думку, можливо такими шляхами:

- розробка індивідуальних домашніх завдань для кожного студента групи;
- розробка індивідуальних завдань для практичних занять;
- пошуково-дослідницькі роботи студентів на задану тематику;
- робота студентів над груповими та індивідуальними проектами.

Індивідуальна робота здійснюється здебільшого за допомогою диференційованих завдань, які враховують особливості індивідуальності студента. З цією метою в навчальних закладах впроваджується рівнева індивідуалізація навчання, коли студенти, навчаючись за однією програмою, мають право і можливість засвоювати її на різних рівнях, але не нижче загальнообов'язкового базового рівня. Як правило, у навчальних програмах виділяють три рівні складності матеріалу: базовий, середній і високий.

Наведемо приклад завдання до практичної роботи на тему «Методика вивчення інформаційної системи».

Мета заняття: навчитись формувати в учнів поняття «інформаційна система», використовуючи сучасні досягнення педагогічної науки.

Завдання: Підготувати фрагмент уроку на тему відповідно до варіанту.

Таблиця 1

Фрагмент завдання до практичного заняття

№ варіанту	Тема уроку	Етап уроку	Примітка
1	Інформація	Перевірка знань та навичок учнів для	[6]

		підготовки нової теми	
	Інформація	Виклад нового матеріалу	[6]
	Інформація	Закріплення	[6]
2	Інформаційні процеси та системи	Вивчення нового матеріалу	[6]
3	Апаратне забезпечення інформаційних систем	Актуалізації опорних знань	[6]
4	Апаратне забезпечення інформаційної системи	Перевірка домашнього завдання	[6]
5	Класифікація та основні характеристики процесорів.	Закріплення	[6]
6	Загальні відомості про системне, службове та прикладне програмне забезпечення.	повторення	[6]
7	Класифікація, основні функції та складові операційних систем.	Пояснення матеріалу	[6]
8	Робота з основними елементами графічного інтерфейсу користувача операційної системи.	Формування навичок і вмінь	[6]
9	Робота файловою системою	Сприйняття, осмислення і засвоєння нового матеріалу	[6]
10	Пошук інформації на комп'ютері.	Повторення	[6]
11	Використання автономної та онлайн-ової довідки операційної системи.	Організація засвоєння засобів діяльності шляхом озвучення інформації вправ по її використанню	[6]
12	Встановлення й видалення програм	Творче застосування й добування знань, освоєння засобів діяльності шляхом рішення проблемних задач, побудованих на основі раніше освоєних знань та навичок	[6]

13.	Інформація та інформаційні процеси	Закріплення	[3]
14.	Структура інформаційної системи	Творче застосування й добування знань, освоєння засобів діяльності шляхом рішення проблемних задач, побудованих на основі раніше освоєних знань та навичок	[3]
15.	Апаратна та інформаційна складові інформаційної Системи.	Організація засвоєння засобів діяльності шляхом озвучення інформації вправ по її використанню	[3]
16.	Пристрої введення-виведення інформації	Повторення	[3]
17.	Поняття файла	Закріплення	[3]
18.	Основи роботи з дисками.	Сприйняття, осмислення і засвоєння нового матеріалу	[3]
19.	Правила записування та зчитування інформації з дискет	Організація засвоєння засобів діяльності шляхом озвучення інформації вправ по її використанню	[3]
20.	Системи опрацювання графічної інформації.	Формування навичок і вмінь	[3]

Наведемо приклад тематики проектів з курсу «Шкільний курс інформатики з методикою».

Проект з методики інформатики (або портфоліо) повинен відповідати діяльності студентів на практиці, тобто підготовці ними низки уроків.

Наприклад:

1. Підготувати календарно-тематичний план на 3 уроки з розділу відповідно варіанту.

2. Підготувати розширені плани-конспекти уроків з інформатики відповідно до складеного календарно-тематичного плану.

3. Підготувати методичне забезпечення для уроків (схеми, графіки, презентації, задачі з програмування).

4. Підготувати методичне забезпечення для самостійної роботи учнів.

Таблиця 2

Фрагмент індивідуального завдання

№ варіанта	Урок 1	Урок 2	Урок 3	Програма
1	Класифікація та призначення апаратних засобів	Класифікація та основні характеристики процесорів.	Робота з клавіатурним тренажером.	[6]
2	Робота з інтерфейсом користувача операційної системи.	Класифікація, основні функції та складові операційних систем.	Робота файловою системою	[6]
3	Поняття комп'ютерного вірусу.	Захист комп'ютера від вірусів.	Архівування та розархівування даних.	[6]
4	Поняття про глобальну та локальну комп'ютерні мережі.	Спільне використання ресурсів локальної мережі	Віддалене керування комп'ютером.	[6]
5	Електронні таблиці.	Функції електронних таблиць.	Обчислення в середовищі електронних таблиць.	[6]
6	Основи роботи з текстовою інформацією	Введення, редагування й форматування тексту.	Форматування шрифтів і абзаців.	[6]
7	Комп'ютерна графіка	Засоби перегляду й перетворення графічної інформації	Формати графічних файлів.	[6]
8	Інформація. Властивості інформації.	Інформаційні процеси.	Опрацювання Інформації.	[6]
9	Структура інформаційної системи.	Правила підготовки комп'ютера до роботи.	Пристрої введення-виведення даних.	[6]

10	Програмне забезпечення.	Програмні засоби цільового призначення.	Комп'ютерні енциклопедії .	[6]
11	Системи опрацювання графічної інформації.	Типи графічних файлів.	Графічний редактор і його призначення.	[6]
12	Системи опрацювання текстів, їх функції.	Правила роботи з текстовим редактором.	Основні операції, що можна виконувати з текстом.	[6]
13	Комп'ютерні мережі.	Види, основні характеристики та принципи використання комп'ютерних мереж.	Апаратні, програмні та інформаційні ресурси сучасних мереж.	[6]
14	Поняття інформаційної моделі.	Алгоритми. Властивості алгоритмів.	Основні етапи комп'ютерного моделювання	[3]
15	Поняття файла, його ім'я та розширення, каталогу (папки), підкаталогу, шляху до файла.	Стандартні імена зовнішніх запам'ятовуючих пристроїв комп'ютера.	Призначення й основні функції операційної системи.	[3]
16	Форматування диска.	Відновлення інформації на диску.	Правила записування та зчитування інформації з дискет.	[3]
17	Системи опрацювання	Завантаження текстового	Призначення та система	[3]

	текстів, їх функції.	редактора	вказівок текстового редактора	
18	Призначення комп'ютерних презентацій	Способи створення презентацій.	Правила роботи з комп'ютерними презентаціями.	[3]
19	Призначення, основні функції табличного процесора.	Основні операції з даними.	Правила побудови діаграм і графіків на основі табличних даних.	[3]
20	Призначення баз даних.	Основні поняття баз даних.	Призначення інформаційно-пошукових систем і систем управління базами даних та їх функції.	[3]

Іншим шляхом індивідуалізації навчання є застосування проектної технології.

До нього відноситься написання проектної роботи з дослідженням з таких тем:

1. Розв'язування тестових логічних задач.
2. Складання тесту «Як вибрати професію».
3. Мультимедіа. Створення мультимедії.
4. Моделювання. Побудова інформаційних моделей.

3. ВИСНОВКИ

Аналіз та узагальнення матеріалів дослідження дають підстави для таких висновків:

1. Індивідуалізація і колективність навчання доповнюють одне одного, у процесі вивчення дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою». Тільки організувавши колективну або групову роботу, можна знайти час для занять з сильнішими і слабшими студентами.

2. Дотримання принципів індивідуалізації та диференціації у вивченні дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою» сприяє формуванню у студентів особистісної готовності до роботи.

3. Основними шляхами диференціації та індивідуалізації навчання у вивченні дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою» є :

а) шляхи створення на основі спеціальних здібностей, інтересів і професійних нахилів студентів.

б) шляхи створення за певним рівнем загального розумового розвитку студентів і стану здоров'я студентів.

З точки зору матеріалістичної філософії практика — критерій істини, джерело пізнання і зона прикладання теоретичних результатів. Однією з причин актуальності принципу зв'язку теорії з практикою для навчання є існуюче в різних галузях навчання відчуження теоретичного навчання дітей від їх практичного життя. Навчальний підхід: спочатку теорія, потім її застосування на практиці не є єдиноправильним для інформатики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підручник для студентів аспірантів та молодих викладачів вузів / Міжнародний фонд "Відродження". – К.: Либідь, 1998. – 558 с.

2. Галузинський В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посібник для викладачів та аспірантів вузів / Галузинський В.М., Євтух М.Б. – ІСДО, Київський лінгвістичний ун-т. – К.: ІНТЕЛ, 1995. – 168 с.

3. Жалдак М.І. Навчальна програма з інформатики. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. – Запоріжжя: Прем'єр, 2003. – 304 с.

4. Євдокимов О.В. Нові педагогічні технології організації навчання студентів: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. / Харківський держ. пед. університет ім. Сковороди Г.С. – Х.: 1997. – 181 с.

5. Ключко В.І. Нові інформаційні технології навчання математики в технічній вищій школі: Дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02. / Ключко В.І. – Вінниця, 1998. – 396 с.

6. Коротяєв Б.І. Педагогіка вищої школи / Коротяєв Б.І., Гришин Е.О., Устенко О.А. – К: НМК ВО, 1990. – 176 с.

7. Михайловський В.А. Педагогіка высшей школы: Учеб.пособие / ХГУ им. Горького А.М. – Х.: Изд-во ун-та, 1991. – 185 с.

8. Інформатика 5-9 класи загальноосвітніх навчальних закладів/ Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///G:/ програми/Informat_Programms%20(1).pdf

9. Інформатика навчальна програма для учнів 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів/ Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///G:/програми/Informat_Programms%20(1).pdf

10. Індивідуалізація і диференціація навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/16420711/pedagogika/individualizatsiya_diferentsiatsiy_a_navchannya

11. Особистісно-орієнтоване навчання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/14810405/pedagogika/osobistisno_oryentovane_navchannya

**Личностно-ориентированный подход в изучении дисциплины
«Школьный курс информатики с методикой»**

Борисенко Т.В., Степанчук А.С.

Научный руководитель: доц.Базурин В.Н.

Аннотация: В статье рассмотрены основные пути применения личностно-ориентированного подхода в изучении дисциплины «Школьный курс информатики с методикой».

Ключевые слова: личностно-ориентированный подход, информатика.

**The personality-oriented approach in the study of discipline is the
«School course of informatics with a method»**

Borisenco T.V., Stepanchuk A.S.

Scientific leader: assoc.prof.Базурин V.M.

Summary: In the article the basic ways of application of the personality-oriented approach in the study of discipline are considered the «School course of informatics with a method»

Keywords: personality-oriented approach, informatics.

УДК 378

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ УСНОГО ВИКЛАДАННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ НА ЗАНЯТТЯХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Івченко К.В.

e-mail: cos.iv4enko@yandex.ua

Науковий керівник: **Перунок Олександр Миколайович**, асистент кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна.

e-mail: work_expres@mail.ru

Анотація: У статті розглядається сучасний стан методики застосування методів усного викладання нового матеріалу на заняттях виробничого навчання у педагогічній і практичній роботі в професійно технічних навчальних закладах.

Ключові слова: *метод, усне викладання, урок, виробниче навчання.*

1. ВСТУП

Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників високого рівня професійної компетентності, здатних до діяльності, сповненої інтелектуального і творчого змісту, спонукає до удосконалення виробничого навчання – невід'ємної складової цієї підготовки. Посилення вимог до професійно-практичної підготовки робітників усіх галузей зумовлено необхідністю її наближення до міжнародних стандартів якості, скороченням обсягів некваліфікованої та малокваліфікованої праці у багатьох галузях виробництва, постійним зростанням конкуренції на ринку праці.

Постановка проблеми. У навчально-виховному процесі учасниками комунікації виступає інженерно-педагогічний працівник, як активний суб'єкт формування знань, умінь і навичок за допомогою монологічного або діалогічного мовлення і комунікативної поведінки у результаті якої є досягнення гуманістично-спрямованої мети передавання інформації та учень ПТНЗ, як пасивний об'єкт сприйняття інформації та її засвоєння.

Актуальність використання методів усного викладання нового матеріалу на уроках виробничого навчання полягає в тому, що воно на відміну від інших методів надає учням радість самостійного пошуку і відкриття і, що найголовніше, забезпечує розвиток пізнавальної самостійності учнів, їх творчої активності. Воно цілеспрямовано на те, щоб сформувати в учнів необхідну систему знань, умінь і навичок, а також досягти високого рівня розвитку учнів, розвитку здатності до самонавчання, самоосвіти [4, с. 75].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методику викладання нового матеріалу розробляли такі методисти та педагоги як Н. Ничкало, О. Коваленко, С. Батишев, М. Махмутов, А. Алексюк, Ю. Бабанський, І. Васильєв, Т. Дев'ятьярова, В. Панкратова та багато інших.

Але шляхи використання методів усного викладання нового матеріалу на заняттях з виробничого навчання у ПТНЗ у їх працях висвітлені недостатньо, що і зумовило вибір теми курсового дослідження «Методика застосування методів усного викладання нового матеріалу на заняттях виробничого навчання у ПТНЗ».

Мета статті: дослідити та узагальнити шляхи реалізації методів усного викладання нового матеріалу у підготовці на заняттях з виробничого навчання кваліфікованих робітників. З'ясувати та визначити реалізацію принципу міцності знань і умінь у підготовці кваліфікованих робітників у педагогічній теорії та практиці роботи ПТНЗ.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Навчально-виробничий процес у ПТНЗ незалежно від форм власності та підпорядкування здійснюється відповідно до Державних стандартів, робочих навчальних планів та програм, нормативно-правових актів, навчально-методичних документів з професійно-технічної. Зміст і обсяг навчально-виробничого процесу, терміни навчання визначаються робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами ПТНЗ.

ПТНЗ обирає форми, засоби і методи навчання та виховання учнів, слухачів у межах визначених законодавством України, цим Положенням і власним статутом.

Під час проведення виробничого навчання безпосередньо на виробництві чи в сфері послуг у переліку навчально-виробничих робіт зазначається загальна характеристика робочих місць або найменування робіт, які учні, слухачі повинні виконувати з кожної теми чи розділу робочої навчальної програми професійно-практичної підготовки [3, с. 69].

Фонд навчального часу на виконання навчально-виробничих завдань визначається таким шляхом: із загального фонду часу, відведеного на професійно-практичну підготовку робочим навчальним планом, вираховують час на проведення вступних і заключних інструктажів та час на виконання тренувальних вправ.

На основі фонду приведеного часу, погодинної тарифної ставки визначається заробітна плата одного учня, слухача. Загальні обсяги навчально-виробничої діяльності визначаються з урахуванням усіх учнів, слухачів за кожною професією. Плани занять (уроків) розподіляються на:

- план заняття (уроку) теоретичного навчання;
- план уроку виробничого навчання.

Під час виробничої практики учнів, слухачів майстер виробничого навчання розробляє план роботи на кожний робочий день. У дні, коли у закріпленій навчальній групі не проводиться професійно-практична підготовка, майстри виробничого навчання працюють за індивідуальними планами роботи, які погоджуються зі старшим майстром.

Професійно-практична підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації слухачів професійно-технічних навчальних закладів може здійснюватись із застосуванням модульної системи (модульного професійного навчання) відповідно до Положення про організацію професійного навчання незайнятого населення за модульною системою, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України і Міністерства освіти України від 08.07.99 № 113/247 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 4 серпня 1999 року за № 528/3821.

Важливим аспектом застосування різних методів є використання принципів наукового пізнання. Саме принципи відіграють важливу роль у створенні цілісної системи методології, яка дозволила б отримувати науково обґрунтоване знання, тому ми будемо спиратися на метод, як на форму практичного і теоретичного засвоєння дійсності [1, с. 56].

У дидактиці існують різні критерії, підходи до класифікації методів навчання [2, с. 39]:

- за джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні, наочні та практичні (С. Петровський, Е. Талант).

- за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (М. Данилов, Б. Єсіпов).

- за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі (М. Скаткін, І. Лернер).

Успіх виробничого навчання значною мірою залежить не тільки від правильного визначення його мети і змісту, а й від засобів досягнення цієї мети, тобто від методів навчання, які використовуються майстрами у різних навчально-виробничих умовах,— у майстернях і лабораторіях училищ, на підприємствах. Добір методів залежить не тільки від мети і змісту навчання, а й від численних інших причин, зокрема від специфічних особливостей професії, рівня попередньої професійної підготовки і віку учнів, умов навчально-виробничого процесу. Крім того, добір методів визначається кваліфікацією і досвідом майстра виробничого навчання. Лише в тому випадку, коли майстер уміло володіє системою сучасних методів навчання, оптимальними прийомами їх застосування, можна досягти успіху.

У теорії і практиці виробничого навчання найпоширенішою є класифікація методів за ознакою джерела інформації: словесні, наочні і практичні методи. До *словесних методів* у цьому разі належать розповідь і пояснення, бесіда, значною мірою інструктаж тощо. До *наочних методів* відносять демонстрацію природних об'єктів і наочного приладдя, показ операцій і процесів майстром, спостереження учнів. Інша група — *практичні методи*, до яких відносять вправи, розв'язання виробничо-технічних завдань, лабораторно-практичні роботи.

В результаті проведеного дослідження науково-методичної літератури, ми можемо сформулювати рекомендації, що при їх використанні поєднання принципів теорії з практикою які можна включити в навчально-виховний процес, при якому воно буде відповідати в навчальній діяльності сьогодення. Рекомендації:

- При виборі методів навчання необхідно враховувати такі основні умови: відповідність методів принципам навчання, завданням навчання, змісту даної теми, умовам і відведеному часу для навчання, психологічним особливостям учнів. Також вибір повинен ґрунтуватися на правильно сформованій меті, мати не великий обсяг та не складність навчального матеріалу.

- При викладанні нового матеріалу потрібно застосовувати не тільки лекційний матеріал, а й використовувати принцип, пояснення в поєднанні з бесідою.

- Сучасний підхід полягає в тому, щоб не давати учням навчальний матеріал у готовому вигляді, а розкривати лише необхідні дані для наступної самостійної діяльності. Для стимулювання самостійного мислення учнів корисно пропонувати їм запитання, які стосуються цієї теми.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, можна сказати, що методиусного викладання – це певна складова частина у засвоєнні й удосконаленні знань, у виробленні умінь і навичок; своєрідний вид пізнавальної діяльності, що не збігається з ніяким іншим. Вироблення необхідних умінь і навичок гарантує тільки добре продумана і випробувана система завдань, при якій важливим є і варіювання умов, в яких застосовуються знання, і посилення ступеня складності, і науково обґрунтована послідовність. Основними умовами при використанні усних методів викладання в процесі виробничого навчання є: мета навчання; рівень мотивації навчання; реалізація принципів і закономірностей навчання; зміст, який необхідно реалізувати; кількість і складність навчального матеріалу; рівень підготовленості учнів; сформованість навчальних навичок; час навчання; матеріально-технічні та організаційні умови навчання; тип і структура заняття.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч.посіб. / Н. П. Волкова. – [2-е вид.,перероб., доп.]. – К. :Академвидав, 2007. –с. 56.
2. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения/ И. Я. Лернер. М.: 1981. – с. 39.
3. Ничкало Н. Г. Педагогічна книга майстравиробничогонавчання: Навч.-метод. посібник/ Н. Г. Ничкало, В. О. Зайчук, Н. М. Розенберг та ін..- К.: Вища школа, 1992.- с. 28-39.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для учнів вищих навчальних закладів освіти/ М.М. Фіцула.- К.: Видавничий центр „Академія”, 2001.- С.75-106.
5. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія/ В. М. Галузинський, М.Б. Євтух. -К.: Вища школа, 1995. - С.162-185.
6. Поташник М.И. Освоение методики оптимизации учебно-воспитательного процесса в среднем ПТУ / М.И. Поташник. – М.: 1984. – 56 с.
7. Ігнатенко Г. В. Професійна педагогіка / Г.В.Ігнатенко, О.В.Ігнатенко. – К. : Слово, 2013. – 348 с.

УДК 378

МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДОВ УСТНОГО ПРЕПОДАВАНИЯ НОВОГО МАТЕРИАЛА НА ЗАНЯТИЯХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

Ивченко К.В.

e-mail: cos.iv4enko@yandex.ua

Научный руководитель: **Перунок Александр Николаевич**, ассистент кафедры профессионального образования и компьютерных технологий Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко, г. Глухов, Украина.

e-mail: work_expres@mail.ru

Аннотация: В статье рассматривается современное состояние методики применения методов устного преподавания нового материала на занятиях производственного обучения в педагогической и практической работе в профессионально-технических учебных заведениях.

Ключевые слова: *метод, устное преподавание, урок, производственное обучение.*

UDC 378

METHOD OF APPLICATION METHODS ORAL TEACHING NEW MATERIAL IN CLASS INDUSTRIAL TRAINING

Ivchenko K.V.

e-mail: cos.iv4enko@yandex.ua

Supervisor: Perunok Alexander, assistant of vocational education and computer technology Glukhovski National Pedagogical University named after Alexander Dovzhenko, m. Glukhiv, Ukraine.

e-mail: work_expres@mail.ru

Abstract: This paper looks at the current state of the technique using the methods of oral teaching new material in class industrial training in pedagogical and practical work in vocational schools.

Keywords: *method, oral teaching, lesson, industrial training.*

УДК 370

ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ МАТЕМАТИЧНИХ ПАКЕТІВ ДЛЯ ПЛАНШЕТНИХ КОМП'ЮТЕРІВ

Литвинова Д.С., Дмитренко Л.А.

Науковий керівник: Базурін В.М., канд.пед.наук, доцент кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій

Анотація. Стаття присвячена досить актуальному на сьогодні питання – використання планшетних комп'ютерів в навчальних цілях. Розкрито питання використання засобів комп'ютерної математики, розроблених для планшетних ПК шляхом опису та порівняння математичних пакетів.

Ключові слова: планшетний комп'ютер, математичний пакет, ІКТ, програмне забезпечення, комп'ютерна математика, WPS Office Excel, GeoGebra, SAGE, Mathcad.

1. ВСТУП.

Використанням комп'ютерної техніки в навчальному процесі важко когось здивувати. На зміну стаціонарним ПК та ноутбукам прийшли компактні планшетні комп'ютери, які зручніші в експлуатації. Тож є перспективи їхнього використання як на заняттях, так і для самостійної роботи. Але потрібно пристосувати існуюче або розробити нове програмне забезпечення для планшетних комп'ютерів, які дозволять виконувати операції пов'язані з навчанням.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Більшість програм, які розробляються на даний момент для планшетів становлять ігри, браузері для доступу до Всесвітньої мережі тощо. Тобто, комп'ютер використовується для ігор, перегляду відео та фото, спілкування.

У той же час можливості планшетних ПК виходять за межі розваг. З їх допомогою можна виконувати набагато ширший спектр завдань. Наприклад, широко застосовувані математичні пакети, які вивчаються починаючи з 10 класу школи на уроках інформатики та математики, моделювання фізичних явищ на заняттях фізики тощо.

Аналіз останніх праць у даному напрямі. Проблеми застосування засобів ІКТ для вивчення математики стали об'єктом вивчення таких науковців, як М.І.Жалдак, С.А.Раков, Ю.В.Триус, Крамаренко, С.В.Шокалюк та інші. Питання моделювання фізичних процесів досліджували П.С.Атаманчук, І.О.Теплицький, С.О.Семеріков та інші. Графічний аналіз функції розробили такі науковці як М.І. Жалдак, Ю.В.Горошко. В Україні проблему комп'ютерної математики досліджували у різний час В.Глушков, М.І.Жалдак, Ю.С.Рамський, С.А. Раков, Ю.С. Рамський, Т.В. Тихонова, Ю.В. Триус.

Однак недостатньо вивченими залишаються питання використання засобів комп'ютерної математики, розроблених для планшетних ПК.

Мета статті: проаналізувати функціональні можливості найбільш поширених засобів комп'ютерної математики, розроблених для планшетних комп'ютерів.

Завдання дослідження.

1. Проаналізувати основні терміни з теми.

2. З'ясувати перелік програмного забезпечення, яке застосовується для виконання математичних обчислень, побудови графіків тощо на планшетному компютері.

3. Порівняти функціональні можливості математичних пакетів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Основні визначення теми

Перш ніж приступити до аналізу літературних джерел з даного питання, розглянемо основні визначення.

Інформаційно-комунікаційні технології – це засоби, пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформації. [1].

Планшетний комп'ютер – комп'ютер, який дозволяє працювати за допомогою спеціального пера, стилуса, або пальців, без використання клавіатури і миші. [5].

Програмне забезпечення – це сукупність електронних систем обробки інформації та програмних документів, необхідних для їх експлуатації. [3].

Математичний пакет – розроблені за участі професійних математиків, використовують всі досягнення, накопичені фундаментальною та прикладною наукою [4].

Сучасний електронний мультимедійний підручник — це цілісна дидактична система, що заснована на використанні комп'ютерних технологій і засобів Інтернету і яка ставить за мету забезпечити навчання за індивідуальними і оптимальними навчальними програмами з керуванням процесу навчання. [2].

2.2. Математичні пакети для планшетних комп'ютерів

Для планшетних комп'ютерів, які працюють під управлінням операційної системи Android, програмістами розроблено такі пакети: WPS Office Excel, GeoGebra, SAGE, Mathcad та інші.

Розглянемо їх докладніше.

WPS Office Excel – програма для роботи з електронними таблицями, створена корпорацією Microsoft для Microsoft Windows, Windows NT і Mac OS. Вона надає можливості економіко-статистичних розрахунків, графічних інструментів Розробник: Microsoft.

У середовищі даного програмного засобу можливо: проведення однотипних складних розрахунків над великими наборами даних; автоматизація підсумкових обчислень; вирішення завдань шляхом підбору значень параметрів; обробка (статистичний аналіз) результатів експериментів; проведення пошуку оптимальних значень параметрів (рішення оптимізаційних задач); підготовка табличних документів; побудова діаграм (в тому числі і зведених) за наявними даними.

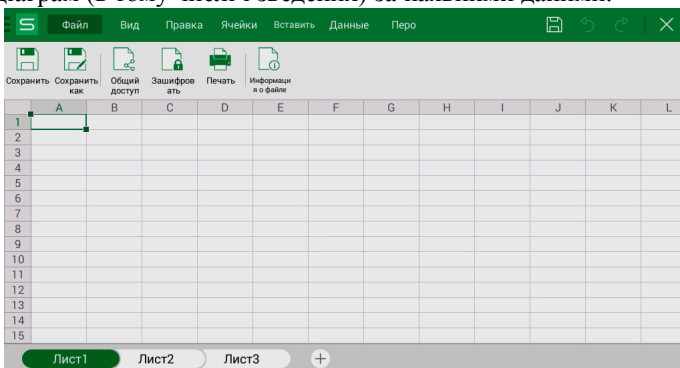
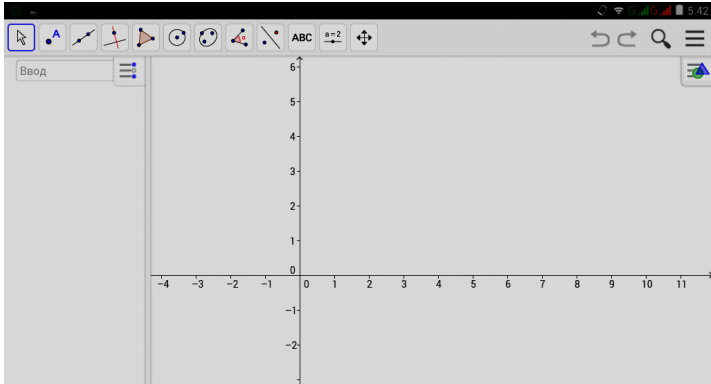

Рис. 1. Інтерфейс математичного пакету WPS Office Excel

GeoGebra – вільно-поширюване (GPL) динамічне геометричне середовище, яка дає можливість створювати «живі креслення» для використання в геометрії, алгебрі, планіметрії, зокрема, для побудов за допомогою циркуля і лінійки. Крім того, у програми присутні широкі можливості роботи з функціями (побудова графіків, обчислення коренів, інтегралів тощо) за рахунок команд вбудованої мови, яка дозволяє керувати і геометричними побудовами. Розробник: Маркус Хохенвартер.

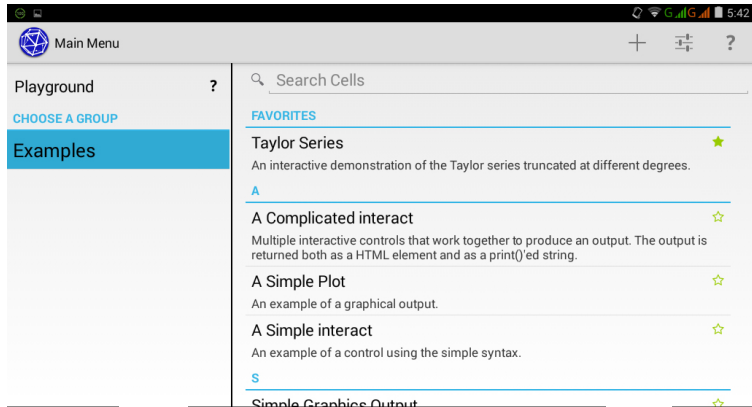
У середовищі даного програмного засобу можливо: побудова кривих; побудова графіків функцій $y = F(X)$; побудова кривих, заданих параметрично: $X = F(T)$; $y = g(t)$; еліпс – по двох фокус і точці на кривій; парабола – по фокусу і директрисі; гіпербола – за двома фокусами і точці на кривій; побудова геометричного місця точок, що залежать від положення деякої іншої точки, що належить будь-якої кривої або многоугольнику (інструмент Локус).

Рис.2. Інтерфейс математичного пакету GeoGebra

SAGE – система комп’ютерної алгебри, що поєднує багато галузей математики, включаючи алгебру, комбінаторику, обчислювальну математику і матаналіз.

Інтерфейс для перегляду і повторного використання введених команд та отриманих результатів, включаючи графіки і текстові анотації, доступний з більшості сучасних веб-браузерів. Доступно захищене з’єднання через протокол HTTPS, коли конфіденційність має значення. Так само Sage може виконуватися як локально, так і віддалено. Підтримка паралельних обчислень з використанням як багатоядерних процесорів, так і багатопроцесорних систем і систем розподілених обчислень. Бібліотеки елементарних і спеціальних математичних функцій. Плоскі і тривимірні графіки для функцій і даних. Засоби роботи з матрицями і масивами даних з підтримкою розріджених масивів. Набір інструментів для додавання власного користувальницького інтерфейсу до обчислень і додатків. Засоби візуалізації та аналізу теорії графів. Процедури для імпорту та експорту різних форматів даних. Підтримка комплексних чисел, символічних і обчислень з довільною точністю. Підготовка науково-технічної документації з використанням редактора формул і можливістю вбудовування Sage в документацію формату LaTeX. Мережеві інструменти для з’єднання з базами даних SQL, підтримка мережевих протоколів, включаючи HTTP, NNTP, IMAP, SSH, IRC, FTP. Програмні інтерфейси для роботи з системами Mathematica, Магма, і Maple.

Рис.3. Інтерфейс математичного пакету SAGE

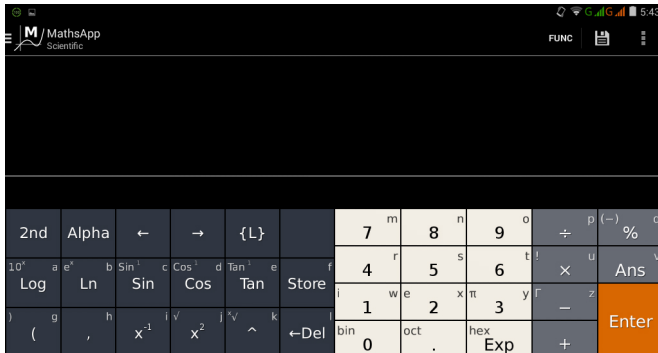
Mathcad – система комп'ютерної алгебри з галузі систем автоматизованого проектування, орієнтована на підготовку інтерактивних документів з обчисленнями і візуальним супроводом, відрізняється легкістю використання і застосування для колективної роботи.

Mathcad має інтуїтивний і простий для використання інтерфейс користувача. Для введення формул і даних можна використовувати як клавіатуру, так і спеціальні панелі інструментів.

Робота здійснюється в межах робочого аркуша, на якому рівняння і вирази відображаються графічно, на протизагагу текстової записи в мовах програмування. При створенні документів-додатків використовується принцип WYSIWYG (що бачиш, те й отримуєш - «що бачиш, те й отримуєш»).

Mathcad досить зручно використовувати для навчання, обчислень і інженерних розрахунків. Відкрита архітектура програми в поєднанні з підтримкою технологій .NET і XML дозволяють легко інтегрувати Mathcad практично в будь-яку ІТ-структуру і інженерні програми. Є можливість створення електронних книг (Е-Book). Розробник: РТС.

У середовищі даного програмного засобу можливо: рішення диференціальних рівнянь, в тому числі і чисельними методами, побудова двовимірних і тривимірних графіків функцій (в різних системах координат, контурні, векторні і т. Д.); виконання обчислень в символному режимі; виконання операцій з векторами і матрицями; символне рішення систем рівнянь; пошук коренів многочленів і функцій; проведення статистичних розрахунків і робота з розподілом ймовірностей; пошук власних чисел і векторів; обчислення з одиницями виміру.

Рис.4. Інтерфейс математичного пакету MathCAD

Порівняємо розглянуті вище програми. Sage дозволяє використовувати систему комп'ютерної математики спільно з різними апаратними джерелами даних. ПЗ GeoGebra використовується в мобільних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання математики, має багаті можливості роботи з функціями та геометричними побудовами. Програма Mathcad доволі зручно використовувати для навчання, обчислень і інженерних розрахунків. Застосування у поєднанні з підтримкою технологій дозволяють легко інтегрувати Mathcad практично в будь-які структури і інженерні програми. WPS Office Excel є аналогом електронних таблиць Microsoft Excel. Це програмне забезпечення дуже просте й ефективне в роботі. Використовуючи його, можна дуже швидко й ефективно виконувати не тільки саму трудомістку роботу, але й автоматизувати легку щоденну. До найбільш корисних і ефективних функцій Excel варто віднести: автозаповнення, автозаміну, формули та вбудовані функції, сортування, фільтрацію, створення діаграм та запитів, прогнозування рішень та ін.

Отже, найзручнішими у використанні користувачами, які не є програмістами, є GeoGebra та Office Excel, а більш професійні – Sage та Mathcad.

3.ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ми проаналізували найбільш поширені засоби комп'ютерної математики, розроблені для планшетних комп'ютерів. Найзручнішими у використанні користувачами, які не є програмістами, визнано GeoGebra та Office Excel, а більш професійними Sage та Mathcad. У подальших дослідження програмного забезпечення для планшетних ПК плануємо провести детальний порівняльний аналіз математичних пакетів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Вікі-енциклопедія [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Системне програмування. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://khpi-iiip.mipk.kharkiv.edu/library/sp/sp_book/sp01.html
3. Укрбуква. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://ukrbukva.net/21490-Matematicheskie-pakety.html>
4. Гаджети. Цікаві новини. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://gadget-explorer.com/articles/shho-take-planshet/>

**Литвинова Д.С.,
Дмитренко Л.А.**

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ МАТЕМАТИЧЕСКОГО ПАКЕТА ДЛЯ ПЛАНШЕТНЫХ КОМПЬЮТЕРОВ

Аннотация . Статья посвящена весьма актуальному на сегодня вопросу - использование планшетных компьютеров в учебных целях . Раскрыты вопросы использования средств компьютерной математики, разработанных для планшетных ПК путем описания и сравнения математических пакетов .

Ключевые слова : планшетный компьютер , математический пакет, ИКТ , программное обеспечение , компьютерная математика .

**Litvinova D,
Dmitrenko L.**

Functionality mathematical package for Tablet PCs

Summary. The article is devoted to the very topical issue today - the use of tablet computers for educational purposes . Reveals the use of computer mathematics developed for Tablet PCs by describing and comparing mathematical packages .

Keywords : tablet computer mathematical package, ICT, software, computer math.

УДК 370.2

ЗАГАДКИ БЛАКИТНОГО МІСЯЦЯ

Мізин О.В.

e-mail: svatkivsjka-shkola@meta.ua

Науковий керівник: Дмитренко Л.А., Сватківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, Гадяцької районної ради Полтавської області, вчитель фізики, кваліфікаційна категорія «спеціаліст»

Анотація. Стаття присвячена причинам появи рідкісного астрономічного явища – блакитного Місяця. Автор статті проаналізувала дане явище як оптичне та як астрономічне. Також наведено календар спостережень, за яким можна побачити це незвичайне астрономічне явище.

Ключові слова: блакитний Місяць, другий повний місяць, тринадцятий повний місяць, розсіювання світла.

1. ВСТУП.

Всі ми звикли бачити Місяць звичайного світло-сірого чи біло-блакитного кольору, повний або одну із його фаз. Але інколи, через ряд причин, природний супутник Землі буває забарвлений в різні кольори. Незвичайного вигляду має блакитний та рожевий Місяць.

Блакитний Місяць – настільки не часте явище, що в англійців є навіть приказка «одного разу за Синього Місяця» (англ. Once in a Blue Moon), що означає приблизно те ж, що наше «після дощуку в четвер» [1].

В астрономії терміном «Блакитний місяць» визначають другий повний Місяць протягом одного календарного місяця [1].

Постановка проблеми. Явище вважається настільки дивовижним, що навіть досвідчені астрономи захоплюються ним. Але проблема появи другого повного місяця не достатньо розкрита. Тому виникає ряд запитань, відповіді на які ми намагались знайти проводячи дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В засобах масової інформації часто зустрічаються повідомлення, в яких описано дане астрономічне явище. Але Місяць забарвлюється в синій колір не тільки внаслідок запиленості атмосфери чи підвищеної вологості [2], а й через певний проміжок часу. Отже, ми можемо приблизно визначити дату появи тринадцятого повного Місяця за рік.

Мета статті: визначити причини зміни кольору Місяця.

Конкретизувавши мету, висунуто такі **завдання дослідження:**

1. Проаналізувати літературу, визначити причини забарвлення Місяця в синій колір.
2. Розглянути конкретні приклади появи блакитного Місяця.
3. Скласти календар спостережень.
4. Провести спостереження.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Поняття про Синій Місяць

Місяць привертав увагу людей з доісторичних часів. Це другий за яскравістю об'єкт на небосхилі після Сонця. Оскільки Місяць обертається навколо Землі з періодом близько місяця, кут між Землею, Місяцем і Сонцем змінюється; ми спостерігаємо це явище як цикл місячних фаз. Період часу між послідовними новими місяцями становить 29,5 днів (709 годин).

Блакитний Місяць ми розглянемо з двох боків – як оптичне та як астрономічне явище.

Синій Місяць, Червоний Місяць — рідкісне оптичне явище. Зміна кольору супутника Землі, при спостереженні з поверхні планети, з сірого на блакитний чи червонуватий відбувається внаслідок запиленості атмосфери, підвищеної вологості або з інших причин [4].

Рис. 1. Фото блакитного Місяця

Відомо, що світло з довжинами хвиль, які відповідають синьому кольору і його відтінкам, розсіюються в земній атмосфері. Це відбувається через те, що частота розсіяного світла набагато менша від власної частоти молекул. Таке явище в фізиці називається релеевським розсіюванням. У випадку, коли Місяць набуває блакитного відтінку, світло розсіюється не тільки на молекулах повітря, а й на частинках пилу [1].

Цей оптичний ефект відбувається найчастіше у сезон лісових пожеж, коли в атмосферу потрапляє густий дим від згарищ. У синій колір може забарвити Місяць і дим від виверження вулканів [2].

Подібне явище відбувається в середньому лише раз на 32 місяці. Щоб помилуватися повним місяцем, астрономи радять виїхати за місто - головне, щоб не підвела погода [3].

25 квітня 2013 року природний супутник Землі увійшов у фазу «Рожевого Місяця». Тобто вдруге за квітень став повновидим. Справа в тому, що на даний повний Місяць прийшлося і часткове місячне затемнення. Через нестачу світла, колір диска Місяця став рожевим (швидше попелясто-сірим). А ось фаза першого повного Місяця в квітні відповідала фазі «Блакитний Місяць». Кульмінація першого в цьому році часткового місячного затемнення припала на 23:08-23:35 за Київським часом 25 квітня. Почалося воно в 21:04, коли Місяць перебував в південно-східній частині небосхилу. У тому ж році відбулися ще два місячних затемнення 25 травня і 23 жовтня [2].

На новорічну ніч жителі нашої планети могли бачити блакитний Місяць у 2009 році. Таке явище відбувається лише раз у 19 років [5]. Востаннє дане явище спостерігалось 31 грудня 1990 року, а наступного разу жителі Землі зможуть побачити його в грудні 2028 року.

Перший повний місяць в грудні 2009 року був 2-го числа. Безпосередньо у новорічну ніч "блакитний місяць" за наявності гарної погоди зможуть побачити жителі Північної і Південної Америки, Європи і Африки. А в Австралії і Азії повний місяць припав на січень 2010 року [6].

2. Календар спостережень за Блакитним Місяцем

Проаналізувавши літературу та приклади появи блакитного Місяця, можна сказати, що це астрономічне явище можна спостерігати через певний проміжок часу. Але не слід забувати, що природа та людство можуть внести свої корективи. Це стосується лісових пожеж, вивержень вулканів, всього, що спричинить підвищення вологості та запилення атмосфери.

На жаль, нам не вдалося провести спостереження за блакитним Місяцем так як його поява передбачалася 2 серпня 2015 року. Але, за опрацьованими даними, ми склали календар, за яким можна планувати спостереження за другим повним місяцем протягом календарного місяця.

Додатковий тринадцятий повний Місяць можна буде спостерігати в такі роки (див. табл.1).

Таблиця 1

Календар спостережень за «блакитним» Місяцем

Рік	Повний Місяць	Синій Місяць
2015	2 серпня	31 серпня
2018	2 січня	31 січня
2021	2 липня	31 липня
2024	2 січня	31 січня

2028	2 грудня	31 грудня
------	----------	-----------

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене нами дослідження не ставить крапку щодо спостереження за доволі рідкісним астрономічним явище. Наше основне завдання – побачити на власні очі другий повний місяць 31 серпня 2015 року та описати його. У перспективі наших подальших досліджень у даному напрямі є продовження складання календаря спостережень та детальний опис оптичного явища. Матеріали статті можуть бути використані для ознайомлення на заняттях астрономічних гуртів та проблемних груп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Попович О. Синій (блакитний) місяць/ О.Попович// Фізика та астрономія в сучасній школі. - №3, 2012. - с.47
2. Сайт гідрометеорологічного центру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meteo.ua/ua/news/luna-rozovaya-i-luna-golubaya-2322>
3. Сайт ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tsn.ua/nauka_it/vnochi-31-serpnya-nad-zemleyu-ziyde-blakitniy-misyac.html
4. Синій Місяць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Синій_Місяць
5. Сайт новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.newsru.ua/arch/world/31dec2009/blue_moon.
6. Інформаційне агентство УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/308055-novorichnoji-nochi-mojna-bude-pobachiti-blakitniy-misyats.html>

Мизин Ольга Владимировна

Научный руководитель: Дмитренко Лилия Анатольевна

ЗАГАДКИ ГОЛУБОЙ ЛУНЫ

Аннотация. Стаття посвящена причинам появления редкого астрономического явления - голубой Луны . Автор статьи проанализировала данное явление как оптическое и как астрономическое . Также приведены календарь наблюдений, по которому можно увидеть это необычное астрономическое явление .

Ключевые слова : голубая Луна , второе полнолуние, тринадцатое полнолуние, рассеяние света .

Mizin Olga

Supervisor: Dimitrenko Lily A.

MYSTERIES OF THE BLUE MOON

Summary. The article is devoted Causes of rare astronomical phenomenon - a blue moon. The author has analyzed this phenomenon as optical and as astronomical . There are observations calendar on which you can see this unusual astronomical phenomenon .

Keywords : blue moon , the second full moon thirteenth full moon light scattering .

УДК 378

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРЕДМЕТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОГО НАПРЯМКУ ПІДГОТОВКИ У ВНЗ

Автор: Перунок Леся Миколаївна – студентка VI курсу Глухівського НПУ імені О. Довженка, спеціальність «8.01010401 Професійна освіта. Будівництво», ОКР «Магістр», м. Глухів, Україна.

e-mail: perunok@mail.ua

Науковий керівник: Перунок Олександр Миколайович, асистент кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна.

e-mail: work_expres@mail.ru

Анотація: У статті з'ясовано сутність поняття «принципи», детально розглянуто принцип поєднання теорії з практикою. Проаналізовано різні підходи до визначення дидактичних принципів. Розкрито погляди вчених на виокремлення принципів методичної підготовки майбутніх педагогів в умовах вищого навчального закладу.

Ключові слова: *навчальний процес; принципи; дидактичні принципи; дидактична категорія; методична підготовка; професійна підготовка; вища школа.*

1. ВСТУП

Стратегічні орієнтири модернізації вітчизняної системи вищої освіти як важливого інструмента розвитку сучасного суспільства націлюють її на необхідність підготовки майбутніх викладачів, як висококваліфікованих професіоналів, здатних до культуровідповідної, культуротворчої діяльності в умовах постійного реформування системи освіти, інтенсивного народження наукової інформації, педагогічних технологій. Це зумовлює важливість методичної підготовки майбутніх викладачів, адже сьогодні не викликає сумніву, що недостатня увага цій проблемі призводить до падіння якості педагогічної діяльності, зниження її ефективності, до прояву інших різноманітних проблем.

Постановка проблеми. В умовах модернізації вищої освіти України, наближення її до європейських стандартів важливим є вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема її методичної складової. Методична підготовка студентів передбачає цілеспрямоване засвоєння ними системи методичних знань, формування в них методичних компетенцій у контексті розв'язання методичних задач. Майбутні викладачі мають бути ознайомлені з інноваційними освітніми технологіями, новітніми засобами навчання, застосовувати на практиці сучасні досягнення педагогічних наук. Відтак, методична підготовка

студентів має базуватися на певних закономірностях і принципах, які відображають сучасні тенденції в освітній галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Принципи навчання як дидактичну категорію обґрунтовано в наукових працях Ю. Бабанського, М. Данилова, В. Загвязинського та ін. Принципи методичної підготовки викладачів-предметників досліджували Є. Аршанський, А. Кух, А. Малихін, Л. Орлова, Л. Булавинцева, О. Таможня.

Проте у вітчизняних наукових розвідках проблема принципів методичної підготовки майбутнього викладача не знайшла відповідного відображення.

Мета статті: виокремити та схарактеризувати основні принципи методичної підготовки майбутніх викладачів предметників в сучасній вищій школі.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

У наукових джерелах поняття «принцип» тлумачать як «основа», «вихідне положення», «основна ідея», «загальні вказівки до дії» та ін. Зокрема, С. Вітвицька зазначає, що принцип – це система вимог і положень педагогіки, дотримання яких забезпечує продуктивність навчально-виховного процесу [4, 16].

Подібної думки дотримуються автори навчального посібника «Педагогіка», в якому вказано, що в сучасній науці принципи – це основні, вихідні положення будь-якої теорії, керівні ідеї, основні правила поведінки та дії. Таким чином, принципи педагогічного процесу відображають основні вимоги до організації педагогічної діяльності, вказують її напрями, зрештою, допомагають творчо підійти до побудови педагогічного процесу [6, 85].

Принцип – це орієнтир для практичного конструювання навчального процесу.

У межах пропонованого дослідження принципи методичної підготовки розглядаємо як основні положення, що визначають зміст, організаційні форми й методи навчання, орієнтовані на формування в майбутніх педагогів методичної компетентності.

Погоджуємося зі словами М. Чобітька про те, що категорія «принципи навчання», як і будь-яка інша наукова категорія, постійно розвивається й збагачується. Учений констатує, що принципи змінюються, вдосконалюються й наповнюються новим змістом відповідно до етапу розвитку суспільства, а також з огляду на нові закономірності навчання й нагромаджений педагогічний досвід [8, 46].

У педагогічній науці сформовано систему дидактичних принципів, яка поєднує загальновідомі класичні принципи (ще з часів Я. А. Коменського та Й. Г. Песталоцці) і новітні, що з'явилися у ході розвитку науки і практики. Класичними визнано такі принципи, як: принцип

науковості; принцип розвивального та виховного характеру навчання; принцип систематичності й послідовності; принцип свідомості та активності; принцип наочності; принцип доступності; принцип міцності результатів навчання; принцип зв'язку навчання з життям, практикою; принцип індивідуалізації та диференціації тощо.

Ю. Бабанський дотримувався такої думки, що в системі принципів навчання мають бути принципи, які регулюють кожен з основних компонентів навчального процесу (цільовий, змістовий, діяльнісний і результативний) [1, 27]. Наприклад, для успішного функціонування цільового компоненту необхідно керуватися принципом спрямованості процесу навчання на всебічний гармонійний розвиток студента, принципом зв'язку поєднання теорії з практикою. Під час проектування змісту навчання потрібно дотримуватися принципу доступності, наочності, науковості, систематичності й послідовності. Для ефективного вибору форм і методів діяльності викладача та студентів важливо враховувати такі дидактичні принципи: свідомості й активності, самостійності, оптимального поєднання словесних, наочних і практичних методів навчання, стимулювання позитивного ставлення до навчання тощо [1, 27].

Теоретичну концепцію навчання, уявлення про сутність, мету, структуру, рушійні сили й закономірності навчання потрібно реалізувати на практиці, узяти за основу для проектування навчального процесу та його реалізації. Мостом, який поєднує теоретичні уявлення з практикою, є принципи навчання.

Принцип обов'язковий для будь-якого етапу, для будь-якої навчальної ситуації, тоді як інші нормативні категорії (правила, поради, рекомендації, вимоги) не мають настільки обов'язкового характеру (немає правила без винятку). Принципи є вихідними положеннями для організації практики, оскільки вони - результат розвитку наукового знання, теорії.

Принцип - керівне положення щодо реалізації знання про мету, сутність, зміст і структуру навчання на практиці.

Емпіричне обґрунтування принципів, яке здебільшого формулювали раніше безпосередньо на основі практики, тепер дедалі частіше замінюють повним теоретичним обґрунтуванням, за схемою: практичне завдання — наукова проблема задум — розв'язання — гіпотеза — способи її перевірки — теоретична інтерпретація результатів — принцип.

Щодо конкретних умов навчання, то їх враховують на основі гнучкого застосування вимог, які випливають із принципів, правил та вибору методів до відповідних обставин.

Розглянемо один з основних принципів навчання «Принцип зв'язку теорії з практикою» який є основою написання даної статті.

Принцип зв'язку теорії з практикою. Цей принцип, як і всі інші дидактичні принципи, визначає цілу низку вимог до змісту, методів, засобів, організаційних форм навчання і до самого процесу навчання. Розкриємо їхню суть.

Метою пізнання світу є перетворення його відповідно до потреб людини. Це положення є одним з основних у виборі змісту навчання та виборі методів і форм навчання. При вивченні різних спецпредметів викладачі мають можливість показати, як народжувалися і розвивалися науки в силу практичних потреб людини. Розвиток продуктивних сил безумовно був і є рушієм наукового прогресу. У свою чергу, нові наукові теорії допомагали і допомагають удосконалювати виробництво, розвивати техніку, технологію, в цілому економіку виробництва.

В організації навчальної діяльності в одних випадках практика виступає як відправний момент. Цьому сприяє робота в лабораторіях, майстернях, у кабінетах. А в інших - формування у студентів умінь застосовувати знання на практиці, у виробництві, побуті, розкриття перед студентами тих науково-технічних і виробничих проблем, які є актуальними на найближчі 10—20 років для нашого суспільства та всієї світової громадськості, і можливих шляхів їх вирішення є одним із напрямів забезпечення єдності науки і виробництва. Істинно наукові знання — це такі знання, які допомагають людині успішно взаємодіяти з природою, оволодівати її багатствами, перетворювати її в інтересах людини, вдосконалювати техніку, піднімати культурний, економічний та соціальний рівень життя людей.

Одним із шляхів поєднання теорії і практики є політехнічне навчання. Воно передбачає забезпечення учнів знаннями основ сучасного виробництва, основних напрямів науково-технічного прогресу, формування в них умінь застосовувати знання законів науки для вирішення практично важливих завдань, сприяє розвитку конструкторських і винахідницьких здібностей, готує студентів до обрання технічних професій. Таким чином, дія принципу зв'язку теорії з життям і практикою створює умови для отримання істинно наукових знань.

В результаті проведеного дослідження науково-методичної літератури, ми можемо сформулювати рекомендації та констатувати, що тільки при їх виконанні принцип єдності теорії з практикою буде впроваджено у навчально-виховний процес, який буде відповідати всім вимогам до навчальної діяльності сьогодення. Рекомендації:

- Ніякої роботи ніколи не виконувати за студента, якщо він може виконати її сам. Ця вимога дуже часто порушується, оскільки викладачу

завжди легше самому щось зробити, довести, обґрунтувати, пояснити, ніж організувати до роботи студентів.

- Викладач повинен оволодіти умінням планувати та організувати роботу студентів. Зберігаючи логічно-змістовий зв'язок, він повинен чітко виділити, що саме має бути винесене для роботи (поєднувати і узгоджувати теоретичний матеріал з практичними завданнями до виконання).

- Викладач повинен вчити студентів продуктивній праці, тобто самостійно визначати цілі діяльності, розробляти способи діяльності, реалізовувати ці способи практично, оцінювати ступінь досягнення цілей, вносити корекційні дії, спрямовані на повне досягнення цих цілей за допомогою поєднання теоретичних знань з практичною діяльністю.

- Викладач повинен дуже вимогливо ставитися до визначення обсягу завдань, які дає студентам для виконання. Дуже часто можна побачити, що викладач, вважаючи, що теоретичних знань студентами набуто великої кількості, отже, студенти мають виконувати практичні завдання різної складності поставлені перед ними, виходячи з цього задає завдання над важкої складності не враховуючи послідовності виконання і поєднання теорії з практикою, що навіть для добре підготовленого студента їх виконання викликає складність, а в студентів слабших при знайомстві з таким завданням просто опускаються руки (зникає мотивація до навчальної діяльності).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Таким чином, на основі комплексного застосування принципів навчання можливо спроектувати і здійснити оптимальний процес навчання. Запровадження вищезазначених принципів методичної підготовки студентів сприятиме вдосконаленню навчального процесу, активізації пізнавальної діяльності студентів та розвитку їхнього творчого мислення, вибору ефективних форм і методів навчання, формуванню індивідуального методичного стилю майбутніх педагогів.

Водночас при вивченні низки предметів є можливість показати такий стан розвитку науки, коли теоретична думка у своєму розвитку випереджає практику, створити добру основу для формування глибокого інтересу до навчання, до свого предмета як запоруки і необхідної умови ефективного навчання. В цьому і полягає роль, функція і значення принципу зв'язку теорії з практикою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабанський Ю. К. Оптимизация процесса обучения: общедидактический аспект / Ю. К. Бабанський. – Москва: Педагогика, 1977. – 256 с.

2. Булавицева Л. И. Методическая подготовка учителя. Основы, концепция, система гуманистически ориентированной методической

підготовки : монографія / Л. И. Булавинцева. – Saarbrücken Germany: LAMBERT Academic Publishing, 2011. – 125 с.

3. Верещагина Н. О. Методическая подготовка бакалавров и магистров в области педагогического образования : дис. доктора пед. наук : 13.00.02 / Верещагина Наталья Олеговна. – Санкт-Петербург, 2012. – 434 с.

4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

5. Орлова Л. Н. Система методической подготовки учителей в педагогическом вузе : дисс. доктора пед. наук : 13.00.02 / Орлова Людмила Николаевна. – Омск, 2005. – 382 с.

6. Педагогика : учеб. пособ. для студ. пед. учеб. завед. / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. – 3-е изд. – М. : Школа-Пресс, 2000. – 512 с.

7. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для учнів вищих навчальних закладів освіти/ М. М. Фіцула.- К.: Видавничий центр „Академія”, 2001.- С.75-106.

8. Чобітько М. Г. Педагогічні принципи особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх учителів / М. Г. Чобітько // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2005. – Вип. 1. – С. 135–141.

УДК 378

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ МЕТОДИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ПРЕДМЕТНИКОВ СТРОИТЕЛЬНОГО НАПРАВЛЕНИЯ ПОДГОТОВКИ В ВУЗАХ

Перунок Л.Н. - студентка VI курса Глуховского НПУ имени А.Довженко, специальность «8.01010401 Профессиональное образование. Строительство», ОКР «Магистр», г. Глухов, Украина.

e-mail: perunok@mail.ua

Научный руководитель: Перунок А.Н., ассистент кафедры профессионального образования и компьютерных технологий Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко, г. Глухов, Украина.

e-mail: work_expres@mail.ru

Аннотация: В статье выяснено сущность понятия «принципы», подробно рассмотрен принцип сочетания теории с практикой. Проанализированы различные подходы к определению дидактических принципов. Раскрыты взгляды ученых на выделение принципов методической подготовки будущих педагогов в условиях вуза.

Ключевые слова: учебный процесс; принципы; дидактические принципы; дидактическая категория; методическая подготовка; профессиональная подготовка; высшая школа.

UDC 378

**SIGNIFICANT METHODOLOGICAL PREPARATION OF FUTURE
TEACHERS FOR SUBJECT AREAS OF TRAINING BUILDING IN
UNIVERSITIES**

Author: Perunok Lesya - VI year student Glukhiv National Pedagogical University named after Dovzhenko, specialty "8.01010401 Professional Education. Construction" of education level "Magister", c. Glykhov, Ukraine.

e-mail: perunok@mail.ua

Supervisor: Perunok Alexander, assistant of vocational education and computer technology Glukhiv National Pedagogical University named after Alexander Dovzhenko, c. Glykhov, Ukraine.

e-mail: work_expres@mail.ru

Abstract: The essence of the concept of "principles" detail the principle of combining theory with practice. Different approaches to defining didactic principles. Reveals views of scientists on the principles of separation of methodical preparation of future teachers in terms of higher education.

Keywords: *educational process; principles; didactic principles; didactic category; methodical preparation; training; Graduate School.*

УДК 378

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ УЧНІВ ПТНЗ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Автор: Філіпович Володимир Вікторович – студент IV курсу Глухівського НПУ імені О. Довженка, спеціальність «6.010104 Професійна освіта. Будівництво», ОКР «Бакалавр», м. Глухів, Україна.

e-mail: woowik@i.ua

Науковий керівник: Перунок Олександр Миколайович, асистент кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна.

e-mail: work_expres@mail.ru

Анотація: У статті з'ясовується сутність виробничої практики, крім формування професійних практичних та організаторських умінь та навичок, — також проходження всього процесу набуття кваліфікації від рядового робітника до інженера враховуючи різні підходи проведення виробничої практики на підприємствах для формування якостей висококваліфікованого робітника.

Ключові слова: професійна підготовка, навчальний процес, методичні вказівки, методи, принципи, адаптація, форми організації.

1. ВСТУП

Підготовка кваліфікованого робітника не можлива без набуття випускниками ПТНЗ певного досвіду роботи на виробництві.

Практика учнів ліцею або училищ є невід'ємною складовою частиною освітньо-професійної програми підготовки фахівців, основними завданнями якої є якість практичної підготовки випускника за освітньо-кваліфікаційним рівнем.

Виробнича практика проводиться на сучасних підприємствах і в організаціях різних галузей господарства відповідно до професії. Згідно з навчальними планами ПТНЗО терміни фахової практики становлять 20-25% всього навчального часу. Організація практичної підготовки учнів регламентується Положеннями про проведення практики учнями професійно технічних навчальних закладів освіти.

Постановка проблеми. Метою виробничої практики є оволодіння учнями сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у педагогічному училищі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності. Практика учнів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні

потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. М. О. Жиделев запропонував, на наш погляд, досить об'єктивні загальні вимоги до підбору навчально-виробничих робіт під час практик, а саме: 1) майбутні будівельники повинні виконувати різні роботи, які відповідають рівню встановленої кваліфікації, включають комплекс технологічних операцій, послідовно ускладнюються, а також передбачають використання різних матеріалів, забезпечують можливість відпрацювання учнями умінь та навичок; 2) обсяг та зміст робіт повинні забезпечувати повне завантаження учнів, можливість опанування сучасними способами праці та розвивати у них високу продуктивність праці [7, 4].

Мета статті: теоретично обґрунтувати та дослідити педагогічні умови організації виробничої практики учнів ПТНЗ будівельного профілю на виробництві.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Практика на I або I—II курсах має на меті ознайомлення учнів з реальним процесом, у якому втілюються знання, які учні здобули в процесі теоретичного навчання. Відповідно добираються форми організації — екскурсійне відвідування, практична робота на виробництві чи підприємстві на робочих місцях. При цьому формується початковий етап майбутнього фаху, те, що повинен знати майбутній кваліфікований робітник на нижчому етапі, щоб усвідомити це на вищому, це дає виробничу (фахова) практика також вона дає можливість учню виконувати обов'язок фахівця на робочому місці, практикант виконує весь цикл обов'язків за своєю спеціальністю, усвідомлює механізм дії підрозділу, в якому проводиться виробнича практика, загальну картину всього об'єкта практики [10].

Методичне забезпечення та організація практик відіграє важливу роль у підготовці майбутніх будівельників. Зазначимо також, що підбір навчально-технологічних робіт для учнів вважається серйозною справою в організації практики. При цьому, як зазначали педагоги, номенклатура робіт, організація їх виконання залежить від таких факторів, як специфіка продукції, що випускається підприємством, агрофірмою або фермерським господарством, використовувані матеріали та обладнання, характер та зміст праці робітників.

Організація практики також залежить від доцільності вибору організаційних форм її проведення, при здійсненні якого вчені радять враховувати зміст професії, вид та склад робіт, що виконуються, тип виробництва, форму організації праці в будівництві та розподілення учнів. Отже основними формами організації практик майбутніх будівельників зазначаються – проведення практики у складі учнівських

бригад, у складі бригад кваліфікованих робітників, на самостійних навчальних ділянках у межах будівництва, під керівництвом кваліфікованого робітника, на індивідуальних робочих місцях підприємства.

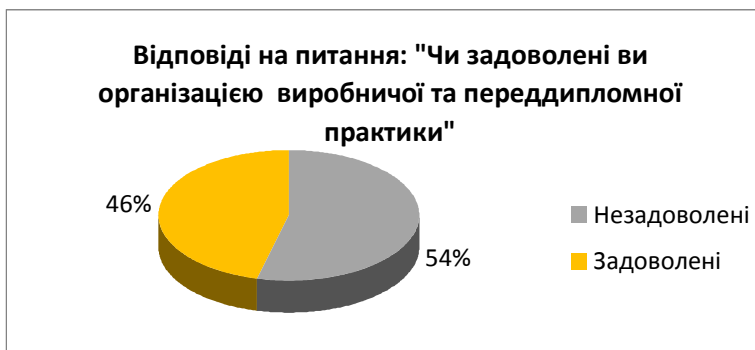
Основною формою керівництва навчальною діяльністю учнів під час навчально-виробничих занять у процесі виробничої практики є інструктаж, який організовується у різноманітних формах та здійснюється як майстрами виробничого навчання, так і наставниками учнів, бригадирами або передовиками чи новаторами виробництва.

Доцільно, крім інструктажу, періодично проводити індивідуальні й колективні співбесіди з усіма членами або бригадами. Під час цих бесід пропонується з'ясувати характер труднощів, з якими зустрілися учні у ході практики, визначити рівень їхніх знань технологічного процесу, рівень оволодіння методами праці передовиків виробництва тощо.

Отже, різні форми інструктажу широко застосовуються у навчальному процесі, причому їх використання передбачено саме під час здійснення різноманітних його видів (вступного, поточного, заключного), що певним чином забезпечує ефективність практики.

Інструктаж доцільно проводити у таких випадках: 1. Перед початком виробничої практики, для ознайомлення з будівництвом, підприємством, умовами праці, технікою безпеки та режимом робочого дня; 2. При ознайомленні з новим обладнанням чи пристроями; 3. При виконанні учнями нових технологічних операцій, прийомів або методів праці; 4. При ознайомленні учнів з передовими методами праці новаторів виробництва з метою удосконалення існуючих знань та вмінь.

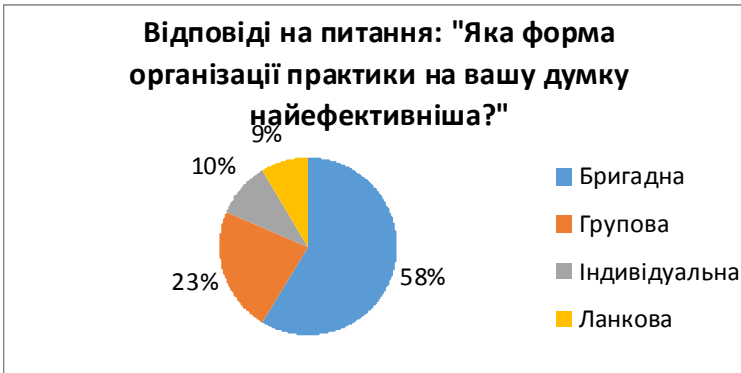
Аналіз даних, одержаних на основі використання методів спостереження та анкетування з метою визначення якості проведення практик, свідчить про те, що більше половини учнів та майстрів 54% не задоволені організацією виробничої практики Рисунок 1.

Зокрема 27% учнів не знають, як досліджувати структуру

виробництва, 32 % як вивчати передовий досвід та технології будівництва, 18% учнів не знають техніки безпеки на виробництві та 23% учнів не знають, як оформляти звітну документацію з практики. 59% майстрів організують практику учнів за бригадною формою праці.

На основі аналізу проведених анкет та літератури ми розробили низку методичних порад для проведення практик в професійно технічному навчальному закладі будівельного профілю. За результатами анкетування та аналізу літератури було виявлено, що при проведенні практики краще організовувати роботу майбутніх будівельників за бригадною формою праці.

Бригадна форма праці — це така організація навчально-виробничої діяльності, при якій учні у виконанні виробничого завдання об'єднані єдиним технологічним процесом, коли кожен з них виконує одну або кілька технологічних операцій, що становлять частину загального завдання бригади. Досягнення кінцевого результату діяльності колективу є якісною і кількісною оцінкою праці кожного члена бригади.

В учнівських бригадах значно підвищується продуктивність праці, поліпшується використання робочого часу, з'являється зацікавленість кожного члена бригади і всієї навчальної групи в роботі без відстаючих, у підвищенні професійної майстерності.

Так, як основна мета виробничої практики — вдосконалення професійних знань, навичок, практичне оволодіння досвідом новаторів і передовиків виробництва, адаптація до умов виробництва. У цей період використовуються різні форми навчання: а) учні працюють бригадами на самостійних об'єктах і виконують роботи відповідно до договору на бригадний підряд; б) учні працюють у складі виробничих бригад.

Таким чином, ми можемо сформулювати рекомендації для організації і проведення практики, який буде відповідати всім вимогам до навчальної діяльності сьогодення.

Рекомендації:

1. Перед початком практики на підприємстві провести обстеження робочих місць, призначених для практики майбутніх будівельників. Представники училища і підприємства-замовника повинні вивчити стан техніки безпеки та промислової санітарії на робочих місцях і встановити можливість проведення практики учнів.

2. Училище здійснює навчально-методичне керівництво виробничою практикою учнів. Воно відповідає за вивчення і дотримання учнями правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних вимог, що діють на даному підприємстві, встановлених вимог експлуатації обладнання, пристроїв та інструментів, обережного користування засобами індивідуального захисту, що видаються, економного витрачання учнями матеріалів, енергоресурсів.

3. Училище зобов'язане контролювати своєчасне забезпечення учнів робочими місцями, виробничими завданнями відповідно до вимог навчальної програми та правил безпеки праці.

4. Училище перевіряє виконання учнями встановлених норм виробітку, проводить облік виконаних робіт. Разом з підприємством-замовником організує вивчення учнями передових прийомів і методів праці, нової техніки і технології.

5. Підприємство-замовник несе відповідальність за додержання правил і норм охорони праці, техніки безпеки під час практики учнів на виробництві.

6. Підприємство-замовник надає учням робочі місця, роботу, яка відповідає навчальній програмі за відповідною професією в обсязі, що забезпечує їх повне завантаження протягом усього періоду практики, виділяє спецодяг, спецвзуття, запобіжні пристрої, надає санітарно-побутові приміщення.

7. Найхарактернішими формами організації навчально-виробничого процесу у період практики є: виконання учнями завдань у складі спеціалізованих або комплексних бригад кваліфікованих робітників, навчання учнівських бригад на окремих виробничих ділянках, на індивідуальних робочих місцях.

8. Організація практики у складі робітничих бригад дозволяє учням швидко освоїтись з умовами праці на виробництві, швидше увійти у трудовий колектив, розширити свій технічний кругозір.

9. Наприкінці практики підприємство-замовник організовує кваліфікаційні виробничі роботи і видає на кожного учня виробничу характеристику.

10. Кваліфікаційна виробнича робота вважається прийнятною, якщо завдання виконано у повній відповідності з технічними вимогами і у визначений час.

11. Розробка детальної програми здійснюється безпосередньо в училищі за участю працівників підприємства-замовника. Вона розглядається методичною комісією, погоджується з головним інженером підприємства-замовника і затверджується директором училища.

12. До створення детальної програми практики залучаються найдосвідченіші викладачі зі спецпредметів, майстри виробничого навчання, а також працівники підприємства-замовника. Розробку програми організовує старший майстер під керівництвом заступника директора з навчально-виробничої роботи.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Місце проведення виробничого навчання накладає відбиток на *форми організації* навчальної роботи і характер сукупного суб'єкта навчально-виробничої діяльності. Вона має ряд істотних особливостей і специфічні функції, основний з яких є *адаптація* учнів до умов реальної трудової діяльності, до виробничого колективу.

Підготовка кваліфікованого робітника не можлива без набуття випускниками ПТНЗ певного досвіду роботи на виробництві.

Практика учнів ліцею або училищ є невід'ємною складовою частиною освітньо-професійної програми підготовки фахівців, основними завданнями якої є якість практичної підготовки випускника за освітньо-кваліфікаційним рівнем.

На основі проведеного дослідження і визначення основних положень організації виробничої практики та задоволеність учнями і керівниками практики її організацією було розроблено практичні рекомендації, що до вдосконалення умов проходження практики учнями на будівельних підприємствах та організаціях, що вплине на покращення набуття практичних умінь та навичок роботи у будівельній галузі, організації та етапах проведення практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барбина Е. О. Теоретико-методологические основы профессиональной подготовки / Е. О. Барбина. – Херсон: Айлант, 2011. – 70 с.

2. Закон України «Про охорону праці» від 14. 10. 1992 № 2694-ХІІ.

3. Закон України «Про професійно-технічну освіту» зі змінами, внесеними згідно із Законом № 380-1 V (380-15) від 26. 12. 2002. - Відомості Верховної Ради. - №20 - К., 2002.

4. Коваленко Е. Э. Методика профессионального обучения / Е. Э. Коваленко. – Харьков: ЧП Штрих, 2003. – 480 с.

5. Круглов Г. И. Методика преподавания технологи с практикумом / Г. И. Круглов. – Москва: Академия, 2002. – 480 с.

6. Макиенко Н. И. Педагогический процесс в училищах профессионально-технического образования / Н. И. Макиенко. – Николаев: Аттол, 1983. – 203 с.
7. Организация и методика производственного обучения / [авт. тексту В. Клос]. — М.: Илон, 1978. — 119 с.
8. Папиров Б. А. Училище и базовое предприятие / Б. А. Папиров, Г. З. Обуховский. – Москва: Баласс, 1985. – 197 с.
9. Суриков В. М. Производственная практика учащихся в условиях базового предприятия / В. М. Суриков. // М.: «АСТ-ПРЕСС ШКОЛА». – 1976. – №2. – С. 19–24.
10. Труханов И. И. Организация и проведение производственной практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теория и методика профессионального образования" / Труханов И. И. – Москва, 1981. – 35 с.
11. Труханов И. И. Формы и методы обучения учащихся в условиях производства [Электронный ресурс] / И. И. Труханов // М.: «БІНОМ. Лабораторія знань ». – 1979. – Режим доступу до ресурсу: http://revolution.allbest.ru/pedagogics/00227951_0.html.
12. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання: частина 1 / Д. О. Тхоржевський. – Київ: ДІНІТ, 2000. – 248 с.
13. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання: частина 2 / Д. О. Тхоржевський. – Київ: ДІНІТ, 2000. – 186 с.
14. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання: частина 3 / Д. О. Тхоржевський. – Київ: ДІНІТ, 2000. – 220 с.

УДК 378

**МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ И ПРОВЕДЕНИЯ
ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ УЧАЩИХСЯ ПТУ
СТРОИТЕЛЬНОГО ПРОФИЛЯ**

Автор: Филиппович Владимир Викторович- студента ІV курса Глуховского НПУ имени А. Довженко, специальность «6.010104 Профессиональное образование. Строительство », ОКР« Бакалавр », г. Глухов, Украина.

e-mail: woowik@i.ua

Научный руководитель: Перунок Александр Николаевич, ассистент кафедры профессионального образования и компьютерных технологий Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко, г. Глухов, Украина.

e-mail: work_expres@mail.ru

Аннотация: В статье выясняется сущность производственной практики, кроме формирования профессиональных практических и

организаторских умений и навыков, - также прохождение всего процесса получения квалификации от рядового рабочего до инженера.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, учебный процесс, методические указания, методы, принцип, адаптация, формы организации.

UDC 378

METHODS AND ORGANIZATION OF MANUFACTURING PRACTICE SHEET VET BUILDING PROFILES

Author: Vladimir Filippovych Viktorovych- IV year student Glukhovski NEA Dovzhenko, specialty "6.010104 Professional Education. Construction of "level" Bachelor "m. Deaf, Ukraine.

e-mail: woowik@i.ua

Supervisor: Perunok Alexander, assistant of vocational education and computer technology Glukhovski National Pedagogical University named after Alexander Dovzhenko, m. Deaf, Ukraine.

e-mail: work_expres@mail.ru

Abstract: The Essence of practical training, in addition to the formation of professional practices and organizational skills and abilities - well, completing the process of gaining qualifications from an ordinary worker to the engineer.

Keywords: training, training process, guidelines, methods, principles, adaptation, forms of organization.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Банна Олена Вікторівна – студентка 6 М – СП групи, факультет педагогіки та психології, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна

Борисенко Тетяна Володимирівна – студентка 22Т групи факультету технологічної та професійної освіти ГНПУ ім. О.Довженка

Литвинова Діана Сергіївна – студентка 11 ТІ групи факультету технологічної та професійної освіти ГНПУ ім. О.Довженка

Дмитренко Лілія Анатоліївна – вчитель фізики, кваліфікаційна категорія «спеціаліст», Сватківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Гадяцької районної ради Полтавської області,

Івченко Костянтин В'ячеславович – студент ІV курсу Глухівського НПУ імені О. Довженка, спеціальність «6.010104 Професійна освіта. Будівництво», ОКР «Бакалавр», м. Глухів, Україна.

Мізін Ольга Володимирівна – учениця 11 класу Сватківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Гадяцької районної ради Полтавської області

Перунок Леся Миколаївна – студентка VI курсу Глухівського НПУ імені О. Довженка, спеціальність «8.01010401 Професійна освіта. Будівництво», ОКР «Магістр», м. Глухів, Україна.

Степанчук Аліса Сергіївна – студентка 22 групи факультету початкової освіти ГНПУ ім. О.Довженка

Філіпович Володимир Вікторович – студент ІV курсу Глухівського НПУ імені О. Довженка, спеціальність «6.010104 Професійна освіта. Будівництво», ОКР «Бакалавр», м. Глухів, Україна.

Зміст

Банна О.В. Питання організації профілактики адиктивної поведінки серед учнівської молоді	3
Борисенко Т.В., Степанчук А.С. Особистісно-орієнтований підхід у вивченні дисципліни «Шкільний курс інформатики з методикою»	10
Івченко К.В. Методика застосування методів усного викладання нового матеріалу на заняттях виробничого навчання	21
Литвинова Д.С., Дмитренко Л.А. Функціональні можливості математичних пакетів для планшетних комп'ютерів	27
Мізін О.В. Загадки блакитного місяця	34
Перунок Л.М. Основні принципи методичної підготовки майбутніх викладачів предметників будівельного напрямку підготовки у ВНЗ	39
Філіпович В.В. Методика організації та проведення виробничої практики учнів ПТНЗ будівельного профілю	46
Відомості про авторів	54

Наукове видання

НАУКОВИЙ ПОШУК В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ

Випуск 2

Збірник студентських наукових праць

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Стешенко В.В.

Заступник головного редактора: Базурін В.М.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Зінченко В.П.

Лівінський О.М.

Хоменко О.Г.

Бондаренко М.І.

Васенок Т.М.

Толмачов В.С.

Шевель Б.О.

Базурін В.М. – відповідальний секретар